

Detta högst profetiska brev

av Anthony Fisher 26/7 2018

Sedan påven (som snart kommer att kallas sankt) Paulus VI, utgav *Humanae Vitae* för femtio år sedan denna vecka, har encyklikan ofta kallats ett "profetiskt" dokument och författaren själv en profet. Liksom ordet "ikonisk" har orden "profetisk" och "profet" blivit utnötta eller till och med missbrukade. I vilket avseende var *Humanae Vitae* profetisk? Vilka var profeterna? Profeterna i Bibeln var ofta konfronterande. De klädde sig annorlunda för att dra uppmärksamheten till sig. Jeremia grävde ner sina underkläder, grävde upp dem igen och satte dem på sig (Jer 13:1-11). Johannes Döparen lät håret växa och Hesekiel rakade sitt huvud (Hes 5:1). Johannes Döparen bar kamelskinn och Jesaja gick naken och barfota i tre år (Matt 3:4, Jes 20).

Deras matvanor lämnade också en hel del att önska. Hesekiel åt bokrullar eller bröd bakat på en brasa av mänsklig avföring (Hes 4:12). Elias fick mat av korpar (1 Kung 17:1-5). Daniel avhöll sig från allt överflöd (Dan 1) och Johannes höll sig till stenåldersdiet (Matt 3:4). Deras agerande var oförutsägbart. Jeremia krossade lerkrukor och låtsades vara ett stumt djur som bar på ett ok (Jer 19, 27, 28) Han förblev ogift, medan Hosea gifte sig med en okänd prostituerad (Jer 16, Hos 1:2). Hesekiel låg på sidan i över ett år, försattes i trans och talade med berg eller döda ben (Hes 3:24, 4:4-6, 6:2, 8:1-3, 35-37).

De bibliska profeterna var inte rädda för att vara motkulturella. De vandrade omkring och talade om Gud och tillrättavisade människor. "Ve er", "omvänd er" och "gör bot" var de ord som de oftast använde. Inte undra på att dessa män blev impopulära. Till slut fick de rätt och

man lyssnade och lydde dem. Men dessförinnan blev de förtalade för att de framförde obekväma sanningar.

Att säga att Paulus VI var profetisk då han undervisade som han gjorde om födelsekontroll 1968, är detsamma som att säga att han, på uppdrag av Gud, gjorde något som var konfronterande, motkulturellt och att det förmodligen inte skulle tas emot med tacksamhet, åtminstone inte vid den tiden.

För många katoliker är *Humanae Vitae* det enda påvliga dokument de känner till. Detta beror på att det var riktat till oss som personer och att det var så kontroversiellt. När det kom ut orsakade det en storm av protester. Den sexuella revolutionen under 60-talet uttryckte det: "All you need is love" – vilket ofta betydde sex. Mer sex, utan risk att få barn, påstods föra gifta par närmare varandra. För ogifta, vilka nu kunde antas vara sexuellt aktiva, ansågs födelsekontroll nödvändig. Mer sex över hela linjen förespeglade ett slut på isolering, otrohet, sexism och till och med krig ("Make love nor war").

När Paulus VI lade fram sin konsekventa undervisning om kontraception och abort menade han (liksom de gamla profeterna) att om man bryter mot Guds plan och den naturliga ordningen skulle det leda till mer skada än nytta, även ur sekulär synvinkel. Paulus förutsade att den sexuella och kontrceptiva revolutionen skulle leda till mer otrohet än äktenskaplig stabilitet, till lägre moralisk standard snarare än mer dygd, till en hypersexualiserad kultur med alla dess utmaningar (i synnerhet för de unga) och till utnyttjande av kvinnor snarare än jämställdhet mellan man och kvinna. Det skulle också leda till en negativ påverkan på demografin, kulturen och politiken. Regeringar och internationella organisationer skulle ingripa med stöd av befolkningsåtgärder – och senare med genusideologi och "reproduktiv hälsa".

"Ve er" sade alltså Paulus VI. Ett halvt sekel senare är situationen, om möjlig, värre än han fruktade. Vi har en kopulationsexplosion och en befolkningsimplosion. Skilsmässotalen har eskalerat. Den heliga kon "reproduktiv hälsa" får inte kritiseras. Många barn växer upp utan att erfara kärleken från en mamma och en pappa som är hängivna mot varandra och mot dem. När naturkatastrofer inträffar, skickar FN-organ ofta kondomer innan de skickar mat eller annan nödhjälp. Tvingande eller mer subtila befolkningsprogram är vanliga över hela världen och har resulterat i allvarliga följder i ett demografiskt perspektiv.

Dagens generation är mer förvirrad när det gäller relationer, sex och fruktsamhet och mindre kapabla att klara av äktenskap och familj än någon generation tidigare i historien. Preventiva

metoder är inte den enda orsaken till allt detta, men de har visat sig vara en stark drivande kraft till den revolution som handlar om gott eller dåligt uppförande. De har inte inneburit det lyft som utlovades för kvinnorna, familjerna eller samhället i stort. Profeten Paulus VI hade rätt.

De gamla profeterna gjorde förutsägelser om framtiden, men de kallade alltid människorna tillbaka till Gud, tillbaka till hans uppenbarade plan för mänskligheten, tillbaka till den lag som är inskriven i våra hjärtan. På samma sätt kallade Paulus VI oss tillbaka till de grundläggande sanningar som vi redan innerst inne kände till. Påven talade om den totala gåvan till den andre mellan mannen och kvinnan i äktenskapet, om den jordiska och övernaturliga kallelsen mellan makarna, om förbindelsen mellan kärleken och alstrandet av nytt liv. Äktenskaplig kärlek måste vara fri, trogen, enbart mellan två och öppen för liv.

Vänd tillbaka, har Paulus VI manat de kristna. Inte till någon inbillad guldålder eller till ett reaktionärt tankesätt, men till Gud, till evangeliet och till vår bättre natur. Återfå insikten att sexualiteten betyder äktenskaplig kärlek, att den äktenskapliga kärleken betyder äktenskap och att äktenskap betyder familj. Ett halvt århundrade senare kanske vi kan säga "bravo". Men, som påven Paulus själv erkände, är Kyrkan, i inte mindre grad än hennes gudomlige Grundare, satt att vara "ett tecken som väcker strid."

Det är inte så att Kyrkan är ute efter att skaffa sig fiender. Ingen herde vill från predikstolen säga sådant som är smärtsamt för åhörarna eller som kan driva bort dem. Men Kyrkan kallar människorna att "vända tillbaka", som Paulus säger, eftersom det är "en plikt som ålagts henne att ödmjukt men fast förkunna hela den moraliska lagen, både den naturliga och den evangeliska." Eftersom det inte är Kyrkan som skrivit Guds lagar, "kan hon inte styra över dem utan endast och allenast vara dess väktare och uttolkare. Hon kan aldrig förklara något som lagligt som i själva verket är olagligt eftersom det till sin natur alltid strider mot människans sanna väl." Profeten Paulus VI hade rätt.

Att förening och fortplantning i den äktenskapliga akten är oskiljbara dimensioner som inte avsiktligt får skiljas åt, är något som många inte ville höra 1968 och inte vill höra 2018. Denna motvilja innebär en utmaning för Kyrkan att erbjuda sin visdom i dessa frågor klarare och mer övertygande för att på så sätt leda människornas samveten rätt. I stället för att bara säga "nej", behöver vi komma närmare människorna och visa dem en bättre väg. Kroppens teologi, den naturliga familjeplaneringen, kyskheten, utbildningen har varit till hjälp, men hittills bara nått ett fåtal.

Att leva i enlighet med undervisningen i *Humanae Vitae*, liksom att efterleva så mycket annat av Kyrkans undervisning är både svårt och lätt. Svårt därför att det kräver självdisciplin när den omgivande kulturen säger "Gör vad du känner för." Svårt därför att det väddar till vår högre natur mot våra lägre drifter. Svårt därför att det kräver att vi alltid anstränger oss och att vi reser oss upp när vi fallit och återvänder till Gud med ångerfullt hjärta.

"Omvänd er" sade Paulus VI. Han visste, med en kärleksfull herdes hjärta, att denna undervisning skulle vara svår. Men Kristi ok är lätt. Han begär aldrig något av oss utan att först ge oss de nödvändiga resurserna, både de naturliga och nåden. Många par har upptäckt att de har vuxit i självförståelse, självbehärskning och självutgivande, genom att leva i enlighet med visheten i *Humanae Vitae*. Många har funnit att kommunikationen mellan dem, ömsesidigheten och kärleken har blivit bättre. Men Kyrkan finns till för alla som kämpar och faller på vägen, för att stå dem nära och föra dem hem igen. Kyrkan erbjuder oss en bild av det goda livet som berikar äktenskapet, som ger sinnesro i bekymren, dygd från lasterna och helighet efter gottgörelse. Profeten Paulus VI hade rätt.

Att säga "ve er", "omvänd er" och "gör bot" är att uttala en obekväms sanning. Men Paulus VI:s undervisning handlade inte om att söka popularitet, utan om människor. Den handlade inte om vår själv tillräcklighet, utan om det rätta sättet att leva. Den handlade inte om att vara heligare än någon annan utan om gudaktighet. "Genom att bevara hela morallagen rörande äktenskapet intakt, är Kyrkan övertygad om att hon bidrar till uppbyggandet av en sann mänsklig civilisation. Utöver detta försöker hon övertala människan att inte dra sig undan sitt personliga ansvar genom att förlita sig på tekniska medel. På detta sätt försvarar hon makarnas värdighet ... [och är] trofast mot den gudomlige Frälsarens exempel och lära."

Anthony Fisher, OP, är ärkebiskop av Sydney. Översättning: Lena Fäldt juli 2018

<https://www.firstthings.com/web-exclusives/2018/07/that-most-prophetic-letter>